

Tabulka č. 11 Podíl škol, ve kterých byla udělena kázeňská opatření a snížené známky z chování za školní rok 2015/2016 (v %)

Kázeňské opatření	1. stupeň	2. stupeň
Napomenutí třídního učitele	77,3	95,8
Důtka třídního učitele	66,8	95,4
Důtka ředitele školy	45,4	89,8
Snížená známka z chování	1. stupeň	2. stupeň
2 (uspokojivé)	23,1	76,3
3 (neuspokojivé)	5,9	43,7

Napomenutí nebo důtka třídního učitele byly ve školním roce 2015/2016 velmi často využívanými opatřeními, naopak ke snížené známce z chování školy sahaly spíše výjimečně (v průměru méně než jedna na školu na 1. stupni a méně než pět na 2. stupni). Četnost kázeňských problémů se v základních školách zvyšuje s věkem žáků, proto byla na 2. stupni zaznamenána vyšší četnost využití jednotlivých kázeňských opatření oproti 1. stupni.

Analýzou rozdílů mezi školami, které individuální výchovné programy využily a které nikoliv, bylo zjištěno, že školy, které programy uplatnily, se z hlediska výskytu výše uvedených opatření nijak významně neodlišují od ostatních škol. Průměrný počet kázeňských opatření a snížených známek z chování byl ve školách využívajících individuální výchovné programy podle výpovědí ředitelů mírně, ale statisticky nevýznamně, vyšší. Přesto ze zhruba 100 škol s nejvyšším výskytem jednotlivých druhů kázeňských opatření (v přepočtu na 100 žáků) realizovala individuální výchovný program přibližně pouze pětina až čtvrtina škol. Rozhodnutí školy o zavedení individuálních výchovných programů tak patrně záviselo spíše na informovanosti školy o možnosti jejich využití a posouzení vhodnosti pro řešené případy.

Vzhledem ke krátkému období, po jaké se individuální výchovné programy využívají, a s ohledem na absenci longitudinálních dat nelze jednoznačně posoudit, zda mají individuální výchovné programy skutečně preventivní účinek a zda opravdu vedou ke snížení celkového výskytu rizikového chování žáků ve škole.

3 Závěry

Individuální výchovné programy pro řešení rizikového chování žáků uplatnil v posledních třech školních rocích pouze malý podíl ze všech běžných základních škol (16,7 %). Současně lze upozornit na malé povědomí škol o problematice individuálních výchovných programů, jejich povaze, využitelnosti a přínosu pro řešení rizikového chování žáků. Školy častěji využívají jiné postupy řešení rizikového chování, především ve spolupráci se zákonnými zástupci, případně formou výchovné komise. Část případů je řešena ve spolupráci s OSPOD, poradenskými zařízeními a středisky výchovné péče.

Většina škol klade důraz na prevenci rizikového chování žáků, hojně jsou využívány třídnické hodiny a jsou nastavována vlastní třídní pravidla. Při řešení výchovných problémů žáků volí školy nejčastěji domluvu či vysvětlování (přímo v hodině či při individuálním rozhovoru s žákem), případně napomínání při výuce.